

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår saksbehandler/tlf.
Solbjørg Rauset, +47 22 03 73 98

Vår ref.
200904619
Deres ref.
200803829-/TJB

Oslo,
2.10.2009

Høringsuttalelse til rapporten Nasjonalt digitalt universitetsmuseum (NDU)

Vi viser til brev av 1.7.2009 fra Kunnskapsdepartementet om høring av forslag til Nasjonalt Digitalt Universitetsmuseum. Forskningsrådet har noen generelle kommentarer og i tillegg noen kommentarer som gjelder mandat og styringsstruktur.

I. Generelle kommentarer

Det er positivt at Kunnskapsdepartementet ønsker å styrke samarbeidet mellom universitetsmuseene og etablering av et Nasjonalt digitalt universitetsmuseum vil kunne bidra til dette. I St.meld. nr. 15 (2007-2008), *Tingenes tale*, lanseres visjonen om at NDU skal bli verdensledende på digitalisering innenfor sitt område. Ut fra NDU-rapportens beskrivelse av status for arbeidet med digitalisering og databaser ved universitetsmuseene, kan det synes som ambisjonen om å bli verdensledende foreløpig er noe urealistisk. Et slagkraftig NDU kan neppe nås innenfor dagens økonomiske rammer, men vil kreve en betydelig satsing.

Rapportens beskrivelse av status og utfordringer for samlingene ved museene, viser at det gjenstår et stort arbeid både med å digitalisere samlingene og å samordne og koordinere databasene. Tilstrekkelige ressurser til dette arbeidet må være en forutsetning for å kunne etablere NDU. Rapporten gir noen overslag over de store ressursbehovene knyttet til digitalisering etc, men det synes nødvendig med mer detaljerte ressursberegninger som underlag for videre planarbeid og vedtak om etablering av NDU.

Forskningsrådet ser opprettelse av NDU som et sentralt tiltak for å bedre tilgjengeligheten til forskningsmaterialet ved universitetsmuseene. NDU vil fungere som en styrking av den nasjonale forskningsinfrastrukturen, og vil kunne bidra til at universitetsmuseenes samlinger blir bedre forskningsmessig utnyttet. NDU skal ikke selv drive forskning, men formidling av forskning, og har her en viktig oppgave. Ved å gjøre samlingene tilgjengelige for et bredere publikum og ved å formidle forskning med basis i samlingene, vil NDU kunne bidra til å synliggjøre forskningens nytte og styrke dialogen mellom forskning og samfunn.

Rapporten drøfter organiseringen av et framtidig NDU. Forslagene til organisering og styring kan virke omfattende og krevende, og fortsatt vil det antakelig være behov for å utdype og tydeliggjøre styringsvirkemidlene.

Et NDU skal bygge på det faglige innholdet som museene leverer, noe som forutsetter nært faglig samarbeid mellom NDU og universitetsmuseene. I forslaget til organisering legges det vekt på at strukturen skal styrke det faglige samarbeidet og gi rom for faglig utvikling, blant annet gjennom etablering av faggrupper og gjennom prosjektorganisering. Rapporten foreslår at prosjektmidler skal fordeles av NDU. Dette vil kreve klare strategier og prioriteringer fra NDUs styre, og god dialog med museenes ledelser, slik at tiltak og prosjekter som settes i gang, bidrar til ønsket utvikling og retning av NDU, uten å komme i konflikt med den faglige utviklingen ved museene.

II. Forskningsrådet har noen kommentarer til mandat og styringsstruktur:

- Det påpekes i rapporten at digitaliseringsarbeidet ved museene, og samarbeidet mellom museene, ikke alltid har fungert optimalt. Slik Forskningsrådet leser denne rapporten er det helt klart behov for en sterk styring av det videre arbeidet. En utfordring som rapporten peker på, er at styret må være slagkraftig. Styret må ha et klart mandat, og det må stilles tydelige forventninger og krav til resultater.
- Slik Forskningsrådet leser rapporten, skal NDU virke som et overordnet ledd mellom museene og Kunnskapsdepartementet, med en mer fristilt posisjon i forhold til universitetene. En slik rolle virker komplisert, og kan gripe inn i universitetenes autonomi, siden museene er en del av universitetsstrukturen. Det er heller ikke gitt at et stort styre (foreslått 9 medlemmer) vil gjøre styringssituasjonen enklere. Alle universitetsmuseene kan ikke være representert i styret, men det bør være representasjon fra både de naturhistoriske og de kulturhistoriske museene.
- Forskningsrådet vil anbefale at mandatet gjennomgås med tanke på hvilke oppgaver som tillegges styret. Det bør tydeliggjøres at NDUs styre og ledelse har ulike roller. Styret bør ha det overordnede strategiske ansvaret, mens ledelsen har ansvar på det operative nivå. Forslaget til mandat synes ikke å skille klart nok mellom disse funksjonene.
- Det er en ambisjon at NDU skal følge godt med på den internasjonale utviklingen på feltet. Det bør dermed være en oppgave for NDU å trekke på erfaringer fra tilsvarende prosjekter, både nasjonalt og internasjonalt. Dette er en forutsetning for at NDU selv skal kunne delta aktivt i utviklingen. Forskningsrådet vil foreslå at denne oppgaven også synliggjøres i mandatet.

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

Anders Hanneborg
Direktør
Divisjon for vitenskap

Torunn Haavardsholm
Avdelingsdirektør
Divisjon for vitenskap